

ЗАТВЕРДЖЕНО

Директор
Державного науково-методичного
центру змісту культурно-мистецької
освіти

М. М. Бриль

2020 р.

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
ЗМІСТУ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

**Фортепіанні твори Вільяма Гіллока
на прикладі збірок
«Акценти для фортепіано-соло»
та «Дитячого альбому»**

Методичні рекомендації
для закладів початкової мистецької освіти

Київ – 2020

Укладачі:

Г. Л. Качура

викладач класу фортепіано
Новоархангельської школи
естетичного виховання, спеціаліст
вищої категорії, старший викладач

Рецензенти:

О. О. Сологуб

викладач Уманського обласного
музичного коледжу
ім. П. Д. Демуцького, спеціаліст
першої категорії

О. С. Сущенко

викладач класу фортепіано,
концертмейстер Київської дитячої
школи мистецтв ім. С. Турчака,
спеціаліст вищої категорії,
викладач-методист

Відповідальна
за випуск:

В. М. Зінченко

Рекомендовано

на засіданні методичного об'єднання
фортепіанного відділу Новоархангельської
школи естетичного виховання
(протокол № 04 від 03 грудня 2019 р.)

© Качура Г. Л..2020 р.

© Державний науково-методичний центр
змісту культурно-мистецької освіти, 2020 р.

Методична розробка знайомить з біографією та творчістю композитора ХХ століття Вільяма Гіллока. Представлені збірки фортепіанних творів «Акценти для фортепіано – соло» та «Дитячого альбому» покликані зацікавити молодих викладачів та стати корисними у їхньому індивідуально – творчому піаністичному розвитку. Наведені методичні рекомендації до творів допоможуть у вирішенні питань виконання та інтерпретації фортепіанних п'єс.

Адресовано викладачам мистецьких спеціальностей та усім поціновувачам фортепіанного мистецтва.

ЗМІСТ

Вступ.....	5
Розділ I Вільям Гіллок – романтик ХХ століття.....	7
Розділ II Загальний огляд фортепіанної творчості Вільяма Гіллока	9
Розділ III Короткий розбір п'єс	
3.1.«Акценти для фортепіано - соло», Ч.ІІ.....	11
3.2. «Дитячий альбом»	18
Висновки.....	35
Список використаної літератури.....	36

ВСТУП

Сучасне суспільство переживає складні часи, через зміну орієнтирів, цінностей і поглядів на все, в тому числі на освіту, культуру, музику. За таких умов, музична освіта не може стояти осторонь, а повинна розвиватися та рухатись в унісон зі своїм часом, бути актуальною, продуктивною, застосовувати нові наукові підходи та напрацювання.

Ключовою фігурою будь-якого освітянського процесу є викладач. Викладачі мистецьких шкіл постійно працюють над вдосконаленням своєї педагогічної майстерності. На жаль, навчальні заклади, в яких вони викладають, не завжди забезпечені потрібними методичними посібниками та іншою науково – методичною літературою для організації навчально – виховного процесу. Особливо складно молодим викладачам. Вони ще не мають того досвіду та вмінь, того комплексу знань для застосування в своїй практичній педагогічній діяльності. Зростання їх майстерності залежить від активного спостереження та вивчення кращого педагогічного досвіду, систематичної роботи над поповненням навчального репертуару, в тому числі і творів сучасних композиторів.

Проблеми розвитку фортепианної педагогіки, заснованої на дослідженнях, розглядали (Щапов А. , Алексеєв О. , Натансон В., Малінковська А., Баренбойм Л., Ципін Г.). Висвітили методику викладання (Бінатян Н.,Алексеєв О.). Обґрунтували особливості та закономірності роботи над технікою (Ліберман Є., Мартинсен К., Гат Й.); педалізацією (Шукайло В., Светозарова Н., Кременштейн Б., Голубовська Н.); аналізу музичних творів (Козлов П., Степанов А., Мазель Л. , Тюлін Ю.).

Однак, незважаючи на значну кількість наукових праць, присвячених проблемі професійної підготовки піаніста, постає питання укладання та оновлення, збагачення педагогічного фортепіанного репертуару та його методичного забезпечення.

Мета роботи – проаналізувати: життєво - творчий шлях композитора; збірки фортепіанних творів «Акценти для фортепіано – соло» та «Дитячого альбому», надавши методичні рекомендації що до виконання та інтерпретації п'єс.

Методична розробка призначена навчанню та вихованню молодого викладача-піаніста: підвищенню якості підготовки, покращенню індивідуальної роботи з учнями.

Робота педагога з учнем над репертуаром є, з одного боку, суцільним процесом художнього і піаністичного засвоєння творів, а з другого, - ретельним шліфуванням найрізноманітніших технічних прийомів та деталей. Виконавське опанування змісту творів має закономірний зв'язок з постійною детальною роботою над мелодією і ритмом, голосоведенням і динамікою, педалізацією і технікою виконання тощо.

Завданням роботи є:

- ознайомити молодих вчителів музичного мистецтва з життєво-творчим шляхом композитора, з окремими зразками його фортепіанних творів;
- подати жанрово-тематичний, образно-стильовий та художньо педагогічний аналіз музичних творів;
- показати доцільність фортепіанного викладу, засобів виразності для максимального розкриття художніх образів..

РОЗДІЛ I

ВІЛЬЯМ ГІЛЛОК – РОМАНТИК ХХ СТОЛІТТЯ

Вільям Гіллок – сучасний американський композитор ХХ століття, який писав фортепіанну музику для дітей та юнацтва. За кордоном твори Вільяма Гіллока дуже популярні та вважаються сучасною класикою дитячої фортепіанної музики. Їх вирізняє різноманітність творчих знахідок, тем, образів, жанрів, форм. В Україні музика композитора менш відома і лише прокладає шлях до маленьких сердець.

Народився Вільям Гіллок 1 липня 1917 року в місті Ла Рашшет, штат Міссурі. Музичні здібності хлопчика проявилися в ранньому дитинстві. Його перша вчителька Луїза Райт побачила непересічний талант Вільяма та напророкувала йому блискуче майбутнє в музиці.

Вільям навчався в Центральному методистському коледжі штату Міссурі у місті Фаєтті на двох відділеннях – фортепіанному та композиторському.

Після закінчення коледжу він переїхав до міста Новий Орлеан, де відкрив свою школу – студію. В.Гіллок займався викладацькою діяльністю, давав майстер – класи, читав лекції, диригував оркестром, був активним членом Асоціації Музикантів. Інколи він відмовлявся від викладання, щоб повністю присвятити себе створенню нових композицій.

В.Гіллок написав велику кількість сольних творів для дітей та ансамблі для дітей з викладачами. Для його творів характерні красиві мелодії, оригінальні гармонії, проста фактура, зручне виконання. Композитор вважав, що для творів необхідні мелодії та ритми яскраві, щоб дітям захотілося їх грати. Якщо мелодія та ритм дітям не цікаві, вони не будуть твори вчити. В.Гіллока називали Шубертом дитячих творів за чудові мелодії.

Згодом Вільям Гіллок переїхав до міста Далласа, штат Техас, де протягом 20 років був головою журі конкурсу Гільдії Юних Піаністів, через який пройшли більше 400 учасників.

Вільям Гіллок 5 разів був удостоєний премії Національної федерації музики за видатні досягнення в галузі музики. Його твори постійно присутні в програмах піаністів на міжнародних фестивалях та творчих змаганнях.

Помер Вільям Гіллок у Далласі у вересні 1993 року у віці 76 років після тривалої хвороби.

РОЗДІЛ II

ЗАГАЛЬНИЙ ОГЛЯД ТВОРЧОСТІ ВІЛЬЯМА ГІЛЛОКА

За своє творче життя Вільям Гіллок написав близько 400 фортепіанних творів для дітей. В Україні відомі його «Дитячий альбом», «24 прелюдії в романтичному стилі», 8 збірок «Акцентів для фортепіано – соло», джазові твори, ансамблі для учнів з викладачами.

Твори В.Гіллока різноманітні за настроєм. Їм властиві світло, радість, запал, енергія, а також лірика – поетична та романтична. Більшість композицій мають яскраво виражену програмність. Композитор сам придумав цікаві назви, як, наприклад: «Стара валентинка», «Вицвілий лист», «Стара плантація», тощо. Вони тонко передають настрій п'єс, допомагають вихованню образного сприйняття, пробуджують в учнів уяву та направляють її в потрібному напрямку.

Серед композицій В. Гіллока підкорюють своєю поетичністю:

- картинки природи та пейзажні замальовки: «Осінній ранок», «Літній шторм», «Тихий сніг»;

- твори, що передають глибину емоційних переживань: «Поганий настрій», «Осінній ескіз», «Покинута бальна кімната».

Повні свіжості, фантазії, дитячого запалу жанрові сцени: «Плескання у струмку», «Ярмарок штату», «Нічна поїздка».

Особливою чарівністю наповнені п'єси, присвячені:

- казковим персонажам: «Дерево з привидами», «Золота рибка», «Кіт Відьми»;
- образам іграшок: «Французька лялька», «Танець іграшок»;
- танцювальним жанрам: «Королівський менует», «Літня полька», «Тарантела»;
- елементам поліфонії: «Гавот», «Мюзет», «Величава сарабанда»;

- джазовому стилю: «Літній блюз», «Блакитний настрій», «Джазова прелюдія».

Свої враження від подорожей композитор втілює у творах «Відпочинок в Іспанії», «В старому Відні», «Східний базар».

Дивлячись на сюжети та вибрані композитором образи природи, дитячих ігор, улюблених іграшок та вражень від оточуючого світу, ми бачимо, що Вільям Гіллок добре знав дитячий світ та безмежно любив дітей.

Яскравій та захоплюючій художній формі повністю підпорядковані і виконавські завдання. Фактура викладення творів дуже зручна. Що стосується рівня складності, то серед творів В.Гіллока можна знайти п'єси і для початківців, і для учнів середніх та старших класів.

Всі твори Вільяма Гіллока приваблюють новизною стилю, полонять відтінком сучасності: інтонаційним строем мелодій, незвичними гармонічними фарбами, модуляціями. В них чітко проявились риси стилю композитора – його життєлюбство, гумор, ясний та чіткий звукопис.

РОЗДІЛ III

КОРОТКИЙ РОЗБІР П'ЄС

3.1. «Accent on solo level two» («Акценти для фортепіано - соло». Ч.ІІ.)

Твори з цієї збірки призначені учням 1 – 2 року навчання.

№1 «Summertime polka» («Літня полька»).

Полька (від чеського слова *pulca* – половина) – чеський народний танець, який виконується в швидкому русі.

Moderato

1 2 4

Тональність *C – dur*. П'єса написана в простій 3-частинній формі.

В I частині мелодію по чергово виконує то ліва, то права рука. Перші дві долі в 1 та 2 тактах грати *staccato*, а треті долі штрихом *tenuto*, точно витримуючи *половинну* ноту. Наступні два такти виконуються штрихом *legato*. Далі викладення повторюється.

В II частині потрібно домагатися синхронного звучання обох рук штрихом *staccato*.

Педагог повинен прослідкувати, щоб учень не робив ніяких зайвих рухів над клавіатурою. Пальці, які не приймають участь у роботі, потрібно трішки підняти, вони не повинні торкатися клавіш.

Твір допоможе закріпити основні прийоми звуковидобування - *staccato, legato, tenuto*.

№2 «Little gray donkey» («Маленький сірий ослик»).

Твір малює вперту маленьку тварину. Однотипна манера викладення нагадує тупцювання на місці.

Тональність *G – dur*. П'єса написана в простій 3-частинній формі. Мелодія розподілена між обома руками.

В I частині звертаємо увагу учня на виконання *staccato* чіпкими пальцями.

Spiritoso .

В II частині завдання ускладнюється (штрихом *staccato* необхідно виконувати *терції*). В кінці II частини з'являється штрих *legato*. Безперервну звукову лінію, що передається від одного пальця до іншого, від правої руки до лівої, потрібно прослухати.

Твір корисний для розвитку моторики та засвоєння штриха *staccato*.

№3 «Indian war chant» («Індіанський військовий клич»).

Moderato

Тональність *d – moll*. Твір написаний у формі періоду, що складається з двох речень, має вступ та коду.

Починає п'єсу ліва рука, яка бере *квінту ре - ля*. Взагалі, інтервал *квінта* дуже зручний для вірного формування кисті. Кисть приймає форму склепіння, спираючись на 1 та 5 пальці, що її підтримують. Ліва рука має грати тихіше за праву, так як супровід виконується тихіше за мелодію (на цьому наголошується неодноразово в подібних творах). Звуки мелодії на сильних долях такту підкреслюються акцентами. В кодї потрібно зробити динамічний контраст. Три акценти в обох руках малюють войовничий характер індіанців та їхні серйозні наміри.

Твір буде корисним для розвитку творчої уяви та розуміння різної сили звуку у мелодії та акомпанементі.

№4 «Little flower girl of Paris» («Маленька квітка Парижу»).

Композитор, тонко та ненав'язливо, вводить юного слухача в атмосферу одного з найкрасивіших міст світу.

Тональність *C – dur*. Розмір $3/4$. П'єса написана у простій 3-частинній формі.

В I частині витончена прозора мелодія доручається лівій руці. Дуже корисно привчати дітей вести мелодію лівою рукою, глибоким та виразним звуком. Рука повинна бути вільна, гнучка. Супровід – *терції* та *секунди* в правій руці – потрібно виконувати вдвічі тихіше.

Tempo di valse

1

В II частині мелодія з лівої руки переходить у праву. Короткі *ліги-двійки* в правій руці звучать на фоні легкого *staccato* в лівій. Тут потрібна артикуляційна ясність та узгодженість піаністичних прийомів.

Твір можна використати для закріплення координації рухів при виконанні різних штрихів (*legato, staccato*).

№5 «Splashing in the brook» («Плескання в струмку»).

Яскрава жанрова картинка, що малює дитячі забави.

Тональність *D- dur*. П'єса написана в формі періоду, що складається з двох речень та коди.

Allegretto

2

Спочатку мелодія, що розподілена між обома руками, спускається вниз, охоплюючи три октави (1 фраза); потім піднімається вгору (2 фраза). Викладач повинен звернути увагу учня на вільне, економне перенесення рук,

правильне чергування сильних та слабких долей, цікаве розміщення акцентів.

Незвичне викладення матеріалу. Потрібно пояснити учневі, що коли партії правої та лівої руки написані на одному нотному стані, ноти з штилями вверх виконує права рука, а ноти з штилями вниз – ліва.

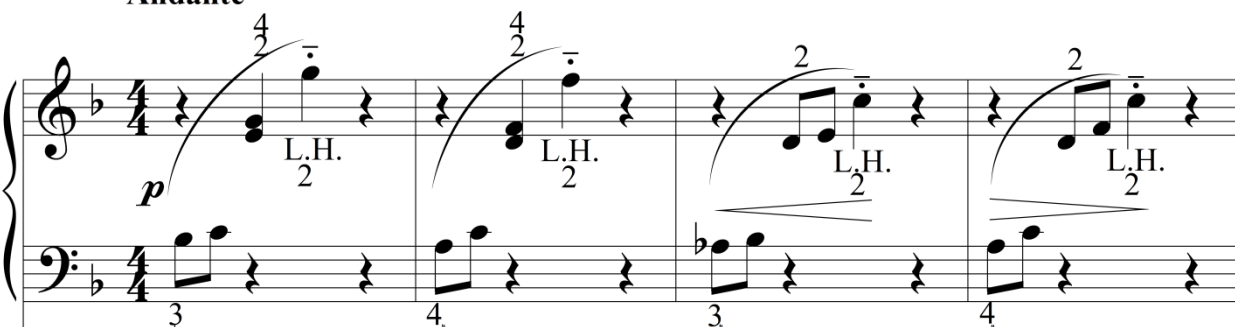
П'єса корисна для розвитку уваги та швидкої реакції

№6 «Sail boats» («Вітрильники»).

Світла наспівна мініатюра, що написана ніжними акварельними фарбами.

Тональність *F – dur*. В структурному відношенні твір є періодом, що складається з двох речень та коди. П'єса на глибоке *legato*. Можна нагадати дитині, що *legato* – це плавний, зв'язний перехід від одного звуку до іншого, ніби «переливання», без затримки на попередньому звуці. В цій п'єсі потрібно саме таке «переливання», безперервна звукова лінія від пальця до пальця, від руки до руки.

Andante

П'єса допоможе маленькому піаністу оволодіти манерою кантиленного звучання та навичками педалізації.

№7 «Gypsy camp» («Циганський табір»).

І знову різнобарвна музична замальовка.

Тональність *d-moll*. П'єса написана в простій 3-частинній формі.

В I частині яскраву жанрову картинку композитор малює за допомогою мелодії, по чергово розподіленої між правою та лівою руками, різноманітних штрихів та динамічних відтінків.

Con moto

В музичній тканині переважають короткі мелодичні побудови, з висхідними та низхідними інтонаціями, що можуть асоціюватися в дітей з кружлянням у танці.

В II частині мелодія доручається виключно лівій руці. Тут необхідно застосовувати невеликий «об'єднуючий» рух кисті та плавне зняття руки. Права рука виконує супровід легким *staccato*.

Твір вчить вільному володінню артикуляційними штрихами та корисний для розвитку творчої уяви.

№8 «Argentina» («Аргентина»).

Твір написаний в стилі танго під враженням від подорожі до цієї латиноамериканської країни.

Тональність *g – moll*. Форма п'єси – проста 3-частинна. Кожна частина в свою чергу має форму періоду, що складається з двох речень.

Tempo di tango

The musical score is for a piece in 4/4 time, G minor. It consists of two staves: a treble clef staff for the right hand and a bass clef staff for the left hand. The tempo is marked 'Tempo di tango'. The melody in the right hand starts with a quarter note G4, followed by a triplet of eighth notes (A4, B4, C5), then a quarter note D5, and continues with eighth and sixteenth notes. The left hand accompaniment starts with a quarter rest, followed by chords and single notes. Dynamics include *f* and *mp*. The piece ends with a quarter note G4.

В кожному другому реченні композитор змінює ритмічний малюнок мелодії (з'являються синкопи). Така ритмічна організація вимагає відчуття пульсу та розуміння ритмічної гнучкості. Також необхідно дослуховувати паузи в кінці коротких фраз.

Середня частина написана в одноіменному мажорі, що вносить в характер інші фарби. Тут потрібно працювати над синхронним звучанням обох рук, звертаючи увагу на чітке виконання ритмічного малюнку.

П'єса вимагає яскравого впевненого звуку та енергійного *staccato* в обох руках. В синкопованому ритмі потрібна точність, гострота та виваженість.

Твір корисний для розвитку технічних та ритмічних навичок.

№9 «Stars on a summer night» («Зірки літньої ночі»).

П'єса – своєрідний музичний пейзаж, одна з оригінальних та барвистих мініатюр композитора, що присвячені образам природи.

Тональність *D –dur*. Твір написаний в формі періоду, що складається з 8 тактів та 4-тактної коди. Музика цієї п'єси дуже виразна і вимагає від

маленьких музикантів пошуку глибокого звуку. Мелодію починає ліва рука в малій октаві. Поступово мелодія піднімається та переходить у праву руку.

Andante

В кодї мелодія розподілена між двома руками і потребує безперервної звукової горизонтальної лінії, щоб складалося враження, ніби грає одна рука. В динамічному плані п'єса вимагає тихого звучання.

Твір корисний для засвоєння штриха *legato*.

№10 «Gavotte» («Гавот»).

Старовинний французький танець у чотиридольному розмірі з затактом. Для гавоту характерний помірний темп та чітка пульсація. Музика світла, витончена, інколи наївна, інколи урочиста.

Тональність *a – moll*. Форма 2-частинна репризна. Щоб передати гнучкість та витонченість характеру гавоту, потрібно точно виконувати всі штрихи (ліги, зняття рук в кінці фраз, *tenuto*, *staccato*). Також важливо вибрати вірний темп та урізноманітнити музику динамічними відтінками, які ретельно виписав автор.

Твір є гарним матеріалом для підготовки учня до більш серйозної музики епохи бароко.

№11 «Musette» («Мюзет»).

Старовинний французький народний танець в розмірі 2/4, 3/4, 6/8, що супроводжувався звуками музичного інструменту *мюзет*, (французький різновид волинка). Саме цей музичний інструмент з характерним бурдоном (постійним звуковим тоном на фоні мелодії) дав назву танцю. Інструмент являє собою шкіряний мішок(резервуар повітря). Той, хто грає, тримає

волинку (мюзет) під пахвою і наповнює мішок повітрям силою свого дихання. Одна з трубок постійно тягне басовий *тонічний* або *квінтовий* звук. На інших трубках виконавець награв мелодію.

Тональність А – *dur.* Форма – період, що складається з двох речень з невеликою кодою. Лівій руці доручено два голоси – витриманий нижній імітує гудіння басового звуку мюзета, а верхній повинен грати чітко *non legato*. В правій руці також прослуховуються два голоси (так зване приховане двоголосся), тому *ля* 1 –м пальцем грати тихо, обережно. 5-й палець, навпаки, повинен вести мелодію хорошим звуком. Учень повинен добиватися виразного виконання кожного голосу.

Твір корисний для розвитку поліфонічного мислення.

№12 «Owl at midnight» (« Сова опівночі»).

Твір малює нічного птаха, що вилетів на полювання.

П'єса написана в тональності *d – moll.* Форма – проста 3-частинна.

В I частині подвійні ноти на *staccato* та детально виписана динаміка точно передають таємничий, фантастичний характер музики. Потрібно активно «хапати» клавіші кінчиками пальців (ніби кігтками сови) легким рухом кисті від зап'ястя.

II частина контрастна за характером. Учень має виконувати її глибоким співучим звуком. Спочатку мелодія проходить в лівій руці *legato*, а потім переходить в праву руку. Розвиток теми йде до кожного другого такту, після чого відбувається спад.

Твір корисний для засвоєння основних штрихів та розвитку уяви.

3.2. «Children's album» («Дитячий альбом»)

Твори з цієї збірки призначені для учнів середніх та старших класів.

№1 «In Old Vienna» («В старому Відні»).

Відень сміливо можна назвати музичною столицею світу. В жодному іншому місті не творило стільки відомих композиторів. Музикою просочене саме повітря Відня. Відень вважається батьківщиною вальсу. Тому саме в жанрі вальсу В.Гіллок написав цю п'єсу.

Тональність *C – dur*. В структурному відношенні твір є періодом (складається з 2 речень) з 8-тактною кодою. Поєднання світлих, прозорих фарб з вальсовим ритмом створює атмосферу свята та піднесеного настрою.

Tempo di valse Viennese

The musical score is written for piano in 3/4 time, C major. It features a melody in the right hand and a bass line in the left hand. The melody is marked with fingerings (1, 3, 5, 4, 2, 1, 2, 1, 2) and a dynamic marking of *mf*. The bass line consists of a steady eighth-note accompaniment. The piece is 8 measures long.

Мелодію в правій руці потрібно грати легко, гнучко, виразно. Всі мотиви вести від затакту до першої (сильної) долі. Супровід у лівій руці – граційно, з опорою на сильну долю та легкою другою. Педаль – ритмічна. Цікаве закінчення твору. Композитор замість тоніки ставить VI понижену ступінь, тим самим створюючи своєрідну коду. Пасажі, що спочатку по звуках тризвуку *As – dur*, а потім *C – dur* проходять через 4 октави і розподілені між двома руками потребують безперервної звукової горизонтальної лінії.

Твір допомагає засвоєнню витонченого фразування та формуванню уявлення про агогіку.

№2 «Choral Prelude» («Хоральна прелюдія»).

Зразок поліфонічної музики в творчості В.Гіллока. Автор вказує, як потрібно виконувати цей твір – повільно, з гідністю.

Тональність *G – dur*. В структурному відношенні п'єса є простою 2-частинною формою з невеликою кодою. Кожна частина складається з двох речень. Розмір *alla breve* (інакше - різаний ключ) вимагає рахунку на 2, а не на 4. В партії правої руки потрібно навчитися виділяти верхній голос. Для

цього можна повчити в правій руці окремо верхній голос. Потрібно також ретельно попрацювати над фразуванням.

Slowly, with dignity

В кодї змінюється розмір на 3/2 та сповільнюється рух. Перша фраза виконується голосніше, друга - тихо (мотив «питання» – «відповідь»). Твір виконувати з запізнілою педаллю.

Робота над твором допоможе вдосконаленню навичок кантиленної гри, володінню голосоведенням в партіях правої та лівої рук. Корисна для розвитку слуху та звукової підготовки учня до виконання більш складних поліфонічних творів.

№3 «At the Ballet» («На балеті»).

Жанрова картинка, що має риси та характер менуету.

Тональність *e – moll*. Твір написаний в простій 3-частинній формі.

Tempo di menuetto

В I частині мелодія проходить в правій руці. Шістнадцяті тривалості в другому такті вимагають чіткості. В наступному такті мелодія починається зі слабкої долі і злітає вгору. Права рука має бути вільною та гнучкою. Подвійні ноти та акорди у лівій руці виконувати удвічі тихіше, не заважаючи витонченому плину мелодії. В кожному реченні розвиток йде до 4 такту.

В II частині малюнок змінюється. Низхідні інтонації на слабкій долі звучать, як зітхання та надають музиці схвильованості. І знову мелодія невимушено злітає вгору.

В репризі мелодія проходить на октаву вище (1 речення). Динамічний план зрозумілий та легко запам'ятовується.

П'еса закріплює навички артикуляції та допомагає розвинути координацію рухів.

Виконуючи цей твір, треба не боятися дати волю фантазії. І, звичайно, уявляти всі ті реверанси та низькі ввічливі поклони, які характеризують менует.

№4 «Valse Triste» («Вальс Трісте»).

Вальс - парний бальний танець. «Трісте» перекладається, як сумний. У нашому випадку – це сумний повільний вальс.

Написаний у *f – moll*, має 3-частинну репризну форму. Мелодія в правій руці, що починається з затакту *тріолями* ніби хоче злетіти вгору, але низхідні інтонації повертають її назад.

Lento (slowly)

The image shows the first system of a musical score for 'Valse Triste'. It is in 3/4 time and F major. The tempo is 'Lento (slowly)'. The right hand (treble clef) starts with a triplet of eighth notes (F4, G4, A4) marked with a '1' above and a '3' below. This is followed by a half note G4, then a quarter note F4, and another triplet of eighth notes (F4, G4, A4) marked with a '1' above and a '3' below. The left hand (bass clef) has a whole rest, followed by a half note chord (F4, C4), a quarter note chord (F4, C4), and then a series of quarter notes: G4, F4, E4, D4, C4. The dynamic is marked 'mf'.

Музика полонить нас пластичністю та схвильованістю. В мелодії багато низхідних інтонацій. Ліва рука створює фон, який відтіняє рельєф мелодії та збагачує її виразність. В супроводі потрібно прослухати опорну сильну долю баса та не грузити 2 долю.

В II частині мелодія доручається лівій руці і звучить у «віолончельному» регістрі. Її треба виконувати глибоким звуком вагою всієї кисті. Подвійні ноти в правій руці - в два рази тихіше, про що, до речі, наголошено автором. Педаль пряма, ритмічна, на 1 долю.

Робота над п'есою навчить мелодичному інтонуванню та засобам музичної виразності.

№5 «The juggler» («Жонглер»).

Allegretto scherzando (humorously)

The image shows the first system of a musical score for 'The juggler'. It is in 2/4 time and F major. The tempo is 'Allegretto scherzando (humorously)'. The right hand (treble clef) has a whole rest, followed by a quarter note G4, an eighth note F4, and another quarter note G4. This is followed by a quarter note F4, an eighth note G4, and another quarter note F4. The left hand (bass clef) has a series of quarter notes: F4, C4, F4, C4, F4, C4, F4, C4, F4, C4, F4, C4. The dynamic is marked 'p'. There are fingerings '3 1 5' and '3 2' indicated below the bass line.

Рухлива жартівлива п'єса малює нам веселого циркового артиста, що розвеселяє своїх юних глядачів. Композитор зображує свого героя за допомогою засобів виразності: чіткого ритму, *staccato*, форшлагів.

Тональність твору – *Es – dur*. Форма проста 3-частинна з невеликою кодою.

Виконуючи цю життєрадісну п'єсу, учні ніби заряджаються фізичною витривалістю та енергією.

П'єса вимагає яскравого, впевненого звуку та енергійного *staccato* в лівій руці. В правій руці форшлаги потрібно виконувати легко та дзвінко, наступні за ними *шістнадцяті* тривалості – чітко, заокругленими кінчиками пальців.

В середній частині змінюється тональність на паралельний *c – moll*. Мелодія проходить в лівій руці, але дублюється правою.

В коді, охоплюючи три октави, на *staccato* і *piano* повторюється один і той самий мотив. Різка зміна штрихів вимагає уваги юного виконавця.

П'єса є цінним матеріалом для розвитку технічних навичок: точної ритмічної пульсації, координації та ощадливості рухів.

№6 «Old Plantation» («Стара плантація»).

Adagio espressivo

The musical score is for the piece 'Old Plantation' in 3/4 time, marked 'Adagio espressivo'. It is in C major. The right hand part consists of chords with fingerings 4/2, 5/2, 5/3, and 5/2. The left hand part consists of a bass line with dynamics p and pp. The piece ends with a first ending bracket.

Твір контрастний до попереднього. Повільна, з сумними інтонаціями музика переносить нас в атмосферу спокою.

Загальна тональність – *C – dur*. Написаний твір у простій 3-частинній формі.

В I частині права рука грає акорди по звуках тризвуків *C – dur*, *d – moll*, *e – moll*. Образний зміст зосереджений в мелодії, яку веде верхній голос і яку потрібно прослухати. В лівій руці тихо та виважено грати *квінту* і підголосок.

В II частині *a – moll* вносить в музику ще більше суму.

В III частині знайомі вже акорди викладені *арпеджіато*. Твір виконується з запізнілою педаллю. В динамічному плані багато невеликих напливів, «вилочок».

Твір сприяє оволодінню технікою співучого звуковидобування та запізнілою педаллю.

№7 «French Doll («Французька лялька»).

Delicately, gracefully

Ще один портрет, намальований вмілою рукою майстра. Делікатно, витончено – так вказує автор на характер твору.

Тональність *G – dur*. П'єса написана в простій 2-частинній формі з невеликою кодою.

В I частині еластичні рухи кистей повинні вести мелодичну лінію з яскравою музичною виразністю та відчуттям живого розвитку музичної фрази від звуку до звуку, від однієї руки до іншої.

В II частині мелодія змінюється за рахунок варіювання основної теми.

В кодї, охоплюючи 3 октави, піднімається початковий мотив.

П'єса слугує гарним матеріалом для розвитку виразного фразування та відпрацювання однієї з найважливіших сторін засобів виразності – гри *legato*.

№8 «Capriccietto» («Каприччиетто»).

Каприччіо – це інструментальний твір примхливого, мінливого характеру. Каприччиетто – зменшувальне від каприччіо. В.Гіллок самою назвою цього твору підкреслює, що йому близькі і творча фантазія, і раптові знахідки та вигадки.

Тональність твору *C – dur*. Фантазія В.Гіллока стосується гармонічної мови, викладення мелодії між обома руками, різноманітних штрихів та динаміки. Є тут також і інші «сюрпризи» - фермати, *accelerando*, *ritenuto*, *allargando*, а в кінці твору – зміна темпу з *Allegretto* на *Vivace*. Фактура п'єси виражена у вигляді акордів по три звуки звичайних та розкладених.

Вслухаючись у музику «Каприччиетто», можна помітити токатність. Сильна доля завжди у лівій руці, тому слухаємо її. Важливо точно відтворити

ліги – двійки. Партію правої руки граємо чіпкими пальцями. Необхідно метрично - точно виконувати короткі ритмічно–однотипні фігури восьмими в правій руці. Для цього маємо знайти ледь помітні ритмічні опори на клавіатуру (це будуть середні ноти в тринотних фігурах). В 13 – 16 тактах потрібно сміливо переносити ліву руку через праву.

Починаючи з 17 такту, низхідний пасаж, що охоплює 2 октави по звуках коротких арпеджіо *C-dur*, та розподілений між двома руками, грати з опорою на ліву руку. Не забути при цьому зробити прискорення та посилення звучності аж до дисонуючих акордів, що мають звучати *f* і також розподілені між лівою та правою руками. Після фермати звучність стихає .

Твір вимагає гарної координації та уваги, навчає метро - ритмічній стійкості, артикуляційній ясності та чіткості.

№9 «Tarantella» («Тарантела»).

Італійський народний танець у швидкому темпі. Виконувався під супровід гітари чи мандоліни та тамбурина і кастаньєт, однією або декількома парами. Розмір 6/8. Для тарантели характерний рух тріолями, гострий ритм та повторювані мотиви часто віртуозного характеру. В.Гіллоку вдалося відтворити своєрідний італійський колорит за допомогою стрімкого темпу, пружного ритму, різкої зміни динаміки.

Тональність *e – moll*. Форма – проста 3-частинна з невеликою кодою. Кожна частина написана в формі періоду, що складається з двох речень.

В I частині потрібно звернути увагу на чіткість ритму та рівність *восьмих*. Для цього бажано пограти п'єсу в повільному темпі, прослуховуючи кожен *тріоль*. Починаючи з 5 такту, дослуховувати кожен *чверть*, точно виконувати *ліги – двійки* легким рухом руки. Опора на першу сильну долю допоможе відчутти єдине дихання в кожній фразі.

Vivace

В II частині з'являється паралельний *G – dur*. Важливо почути зміну ладу та передати нову фарбу в музиці. Сильні доли підкреслити короткою ритмічною педаллю.

В динамічному плані все розгортається логічно. Спочатку наростання звучання до 4 такту. Потім раптова зміна *f* на *p* та затихання до кінця

першого речення. Друге речення має аналогічний розвиток. II частина звучить *mf*.

В кодї той самий динамічний розвиток, тільки вже по 2 такти. В кінці п'єси два акорди заграти легко і *p*.

Твір розвиває точну ритмічну пульсацію та координацію рухів.

№10 «A Woodland Legend» («Лісова легенда»).

П'єса підкорює своєю поетичністю, незвичними гармонічними та мелодичними зворотами. Це своєрідний музичний пейзаж.

Тональність *Es – dur*. Форма – проста 2-частинна з невеликою кодою. М'яке чергування акордів, що розподілені між двома руками, створює особливий колорит простору, ніжності, світла.

Slowly, with much freedom

The musical score is written for piano in 4/4 time, E major. It consists of five measures. The right hand plays chords with fingerings 5, 3, 3, 1, 2, 2, 2, 1. The left hand plays chords with fingerings 1, 2, 3, 2, 3, 2, 1. The piece ends with a piano (*p*) dynamic marking.

Акорди потрібно брати плавно, не поспішаючи. П'єса поліфонічного складу. Написана у вузькій теситурі. Мелодія у верхньому голосі вимагає хорошого *legato*. Розвиток мелодії йде до кожного другого такту, після чого відбувається спад звучності. Звукова та ритмічна точність становить певну складність. Потрібно якомога краще прослухати кожную гармонію, кожную її зміну, відчуваючи м'яку опору в пальцях. І працювати над тембровим забарвленням. Велика роль у створенні художнього образу належить педалі та динамічним відтінкам. Якщо все виконувати, як вказав автор – отримаємо чудову мініатюру.

Твір - яскравий приклад для розвитку гармонічного слуху.

№11 «Ariel» («Аріель»).

Аріель – це ім'я Русалочки з мультфільму Волта Діснея. Виходячи з цього образу, В.Гіллок написав свою п'єсу та вказав, як її потрібно грати – легко і стрімко.

Тональність *C – dur*. Форма проста 3-частинна. Легкі, спрямовані вгору пасажі в правій руці асоціюються у дітей з морською піною та хвилями, що накочуються на берег.

Swiftly, lightly

Всі фрази в правій руці починаються від слабкої долі та закінчуються акцентом. Потрібно звернути увагу учнів на ритмо – динамічну точність виконання цих пасажів вільною, пластичною, організованою рукою. Важливо точно виконувати аплікатуру, вказану автором. В лівій руці прослухати нижній голос на *non legato* при витриманій верхній ноті; в наступному такті мелодію по звуках *квартсекстакорду C – dur* вести на *staccato* в першу долю.

Середня частина в *a – moll* виконується в більш спокійному темпі. Малюнок мелодії схожий на I частину, але зникають акценти. Це – маленький ліричний відступ, в якому прослуховуються нотки суму.

П'єса корисна для розвитку дрібної техніки.

№12 «Mission Bells» («Місіонерські дзвони»).

П'єса написана в *C – dur* не випадково. Так композитор підкреслює чистоту в природі та душі людини під час слухання церковних дзвонів. Твір складається з 3 частин та невеликої коди.

Moderately

Проста мелодія в лівій руці імітує дзвони. Рекомендується глибоко і співуче занурювати пальці в клавіші вагою всієї руки та вслухатися в її звучання. Музичний матеріал партії правої руки виконує роль акомпанементу. Розкладені акорди (такий тип викладу можна назвати «гойдалками» або «хвилями») необхідно грати вдвічі тихіше, з прагненням до 5 пальця та спадом після нього.

В II частині права рука виконує трелі легкими і рухливими пальцями.

Терції в лівій руці злітають через праву руку та виконуються в трьох октавах. Не треба боятися відриватися від клавіатури та переносити одну руку через іншу сміливо. Викладення відбувається по секвенції, причому з кожною новою ланкою звучність наростає. В кінці II частини потрібно зробити невелике *ritenuto* на останніх трьох нотах.

В III частині повертається *Tempo I*. На цей раз мелодія звучить на октаву вище і *f*. В кінці твору В.Гіллок використовує свій улюблений прийом – розкладені між двома руками акорди, що охоплюють декілька октав спочатку вверх, потім – вниз. Виконувати це місце потрібно так, щоб складалось враження, ніби грає одна рука, тобто руки змінювати непомітно. Значна роль у створенні художнього образу належить запізній педалі.

Одним із завдань викладача при роботі над цим твором - навчити учня «співати на фортепіано».

№13 «The Haunted Tree» (« Дерево з привидами»).

Швидко і таємниче – вказує автор. Тривожно та сумно звучить *d – moll*. Форма цієї п'єси проста 3-частинна.

В I частині стрімко та напористо звучить тема в низькому регістрі.

В моториці відчуваються зловісні нотки чогось незрозумілого, незбагненого. Слід також зауважити, що твір написаний у різаному ключі, тому сильна доля в такті лише одна.

Мелодія в лівій руці починається з затакту дрібними тривалостями, які потрібно зіграти дуже чітко вказаною аплікатурою. Далі мелодія злітає вгору по звуках арпеджіо *d – moll* і зупиняється на нестійкій VII підвищеній ступені.

Права рука чіткими акордами дає ритмічний фон. Потім іде зсув у *Es - dur* та знову повертається *d - moll*.

У II частині мелодія доручається правій руці. Тема починається з акценту на слабку долю. Середній голос в правій руці та нижній в лівій грати значно тихіше. *Секундові* інтонації в верхньому голосі зіграти жалібно. Мелодія спускається донизу секвенціями. В динамічному плані II частина виконується значно тихіше.

III частина складається лише з 1 речення, після якого йде низхідний пасаж, охоплюючи 5 октав. В ньому вгадується початок теми. В.Гіллок знову використав свій улюблений прийом – чергування правої та лівої рук.

Твір корисний для закріплення артикуляційних навичок та координації рухів.

№14 «Festive Piece» (in early classic style) («Святкова п'єса»). (В стилі раннього класицизму)), як зазначає автор.

І справді, з перших тактів ми впізнаємо старий знайомий гавот. Тому і характер, в якому маємо виконувати цей твір - галантний, граційний, вишуканий.

Тональність *d – moll*. Різаний ключ. Помірний темп В структурному відношенні нагадує старовинну 2-частинну форму.

Мелодія починається з затакту, розвиток іде до кожного другого такту. Перша фраза виконується *f*, друга – *p*. Потім цей самий матеріал викладається на *кварту* вище, тобто в *g – moll*.

Акценти в правій руці грати вагою всієї руки. Подвійні ноти *staccato* в лівій руці виконувати не гостро, майже *non legato*. Перше речення (8 тактів) має урочистий характер. В другому реченні характер змінюється на більш ліричний. Спокійно, в поступовому русі спускається донизу мелодія в правій руці через низку тональностей. Між кожною ланкою секвенції потрібно зняти руки, взяти дихання. Провести мелодію прийомом гнучкого занурення руки в клавіатуру. Кінець другого речення композитор прикрасив треллю, а потім короткі мотиви по звуках *d – moll* 4 рази затверджують *тоніку*. Завдяки цьому друге речення має 10 тактів.

В II частині відбувається те саме викладення матеріалу, але в тональності *a – moll.* Розвиток приводить в *d – moll.* А потім на фоні витриманого органного пункту в лівій руці звучить оновлена мелодія в *D – dur.* В. Гіллок завершує свою п'єсу в мажорі (так, як це робили старовинні композитори).

Твір корисний для розвитку та виховання навичок аналізу музичної форми.

№15 «Sarabande» («Сарабанда»).

Сарабанда – старовинний танець іспанського походження. Його танцювали повільно та величаво. Часто в музиці сарабанди прослуховувались нотки скорботи.

В.Гіллок написав свою сарабанду в *a – moll.* Форма – проста 3-частинна. Кожна частина написана у формі періоду, що складається з двох речень.

Мелодія в правій руці розгортається плавно, не змінюючи свого малюнка протягом всієї п'єси. Четвертні довжини в партії лівої руки створюють характер урочистої ходи. Нижній та середній голоси поступово спускаються вниз, при цьому кожна нова нота змінює гармонію, на що потрібно звернути увагу учня. Прийом звуковидобування – *portamento*, тобто протяжно, але не зв'язно. Потрібно слідкувати за рівністю звуку в подвійних нотах, плавним переміщенням кожного нового інтервалу, вслухатися в цілісність мелодичної лінії та розвиток мелодичного руху.

В середній частині з'являється паралельний *C – dur.*

Зазвичай, в музиці скорботного характеру середню частину трактують, як світлі спогади про щось хороше, що вже минуло та не повернеться.

В репрізі *арпеджовані* акорди грати за рахунок попередньої долі. Значна роль у створенні цілісного звучання відводиться запізній педалі.

III частину автор пропонує грати з лівою педаллю.

Твір сприяє розвитку образного мислення і вдосконаленню навичок педалізації.

№16 « Etude in E minor» («Етюд е- moll»).

Етюд – це навчальна п'єса, в якій застосовується певний технічний прийом гри, або невеликий твір віртуозного характеру.

Allegro moderato

pp leggiero

Форма – проста 3-частинна з кодою. Кожна частина має форму періоду, що складається з 2 речень.

В правій руці потрібно добиватися, щоб верхній голос звучав яскравіше за нижній (пограти беззвучно). Також можна повчити окремо верхній голос. Особливо слідкувати за активністю 5 пальця.

Терції грати зібраною рукою, боковим рухом кисті. І при першій нагоді звільняти кисть. Складність полягає ще й в тому, що все це потрібно виконувати *pp*. В лівій руці кожен новий мотив грати зверху еластичними рухами кисті.

II частина написана в поліфонічній манері.

p

На витриманій ноті в басовому голосі в правій і лівій руці звучать *шістнадцяті* в *терцію*. Мелодія поступово піднімається вгору. В гармонії ясно прослуховуються Зм.7. Завдання, що стоїть перед учнем – досягти

чіткості та максимальної синхронності між руками. Поступове посилення звучності (*crescendo poco a poco*) приводить до **ff** в III частині.

В першому реченні III частини зберігається та сама поліфонічна манера. На тонічному органному пункті в лівій руці спускається вниз виразний підголосок по *хроматизмах*. Права рука грає знайому по I частині мелодію *терціями*. В.Гіллок написав перше речення на октаву вище, ніж в I частині. Друге речення повністю повторює друге речення I частини.

В кодї певну складність викликає синхронне виконання розбіжної трелі (в правій руці – терціями). Закінчується етюд дуже тихо (**pp**).

Етюд корисний для вдосконалення техніки подвійних нот.

№17 «Valse Etude» (« Вальс – етюд»).

Назва говорить сама за себе – в цьому творі ми знаходимо риси як вальсу, так і етюду.

Основна тональність – *G – dur*. Розмір 3/4. Написаний цей твір в 3-частинній репризній формі з кодою. Музика «Вальсу – етюду» зачаровує нас пластичністю та гнучкістю мелодичної лінії, цікавими, оригінальними знахідками гармонії.

В I частині мелодія спочатку кружляє на місці, а потім злітає вгору, передаючи відчуття свободи, польоту. В правій руці необхідно добитися плавності та безперервності мелодичної лінії.

Vivo (*H.R. 8va higher on repeat*)

Поява в 17 такті акцентів в верхньому голосі не повинна зупинити польоту мелодії. Це місце потрібно грати «обертальними» рухами кисті до акцентованих звуків мелодії, відштовхуючись від клавіатури. Лінія баса дуже виразна. Характерний вальсовий супровід в лівій руці допомагає створити настрій легкості, свіжості.

Остинатний бас спочатку на *домінанті*, а потім на *тоніці* підводить нас до середнього розділу. Змінюється тональність (*Es – dur*), фактура, мелодичний малюнок та динаміка. Широко та розлого звучить мелодія в правій руці. Необхідно звернути увагу на великі інтервали (*дециму, октаву, квінтдециму*), добре прослухати їх. Ці звуки вимагають досягнення в них

Meno mosso molto lirico

інтонаційної зв'язності. Скачки в лівій руці становлять певну складність. В них потрібно добре прослухати опорну сильну долю в кожному другому такті.

З 15 такту мелодія викладена терціями. Тут необхідно виділити верхній голос, активувавши 4 та 5 пальці.

В III частині повертається основна тональність. Праву руку необхідно грати на октаву вище. В кодї початкова тема проходить через 3 октави від *p* до *ff*. Два арпеджованих акорди, розподілених між лівою та правою руками закінчують цей яскравий твір, який може бути гідним звучання на конкурсі чи концерті.

Твір корисний для розвитку дрібної пальцевої техніки.

№18 «Fountain in the Rain» («Фонтан під дощем»).

Твір – яскравий приклад цікавого колористичного звукопису в творчості В.Гіллока.

Тональність *F – dur*. Мелодія в лівій руці малює дощові краплини. Її потрібно виконувати штрихом *portamento*, сміливо переносячи ліву руку через праву. Права рука малює монотонне дзюрчання фонтану. Шістнадцяті довжини в партії правої руки грати легко і чітко. Щоб досягти рівності в шістнадцятих, рекомендується пограти їх в повільному темпі, прослуховуючи кожну ноту.

Gently flowing

П'єсу потрібно виконувати на одному диханні. М'яка запізніла педаль, а також ліва педаль та динамічні відтінки допоможуть створити потрібний образ та передати настрої цього віртуозного твору.

«Фонтан під дощем» розрахований на хорошу реакцію учня, його вміння мислити у швидкому темпі.

Твір корисний для розвитку дрібної техніки.

Наступні 3 твори В.Гіллок об'єднав у сюїту під загальною назвою «**Classic Carnival**» («Класичний карнавал»). П'єси написані у поліфонічній манері та контрастні за характером.

№19 «Royal Concert» («Королівський концерт»).

За метро – ритмічними ознаками, прийомами та манерою викладення цей твір нагадує гавот.

Con poco moto

mf

Тональність *F – dur*. Написаний в простій 3-частинній формі. Ліва та права рука повинні виконувати різні артикуляційні завдання. Ліва рука *legato* глибоким звуком веде нижній голос. В правій руці численні короткі ліги виконувати еластичними рухами кисті. При цьому не загубити горизонтального розвитку мелодії.

II частина скоріше нагадує розробку. Розвиток проходить через ряд тональностей.

В III частині повертається основна тема з незначними змінами.

Важливо добитися від учня усвідомленого виконання штрихів.

Твір розвиває поліфонічне мислення, виховує почуття стилю та форми.

№20 «Religious Procession» («Хресний хід»).

Автор переключає увагу слухачів у сферу трагічних емоцій.

Largo. Maestoso

f

Тональність *d - moll.* Твір написаний в простій 3-частинній формі з розгорнутою кодою на тонічному органному пункті. За характером дуже нагадує сарабанду. Неквапливо, урочисто звучить ця музика в чотириголосному викладі.

В правій руці потрібно навчитися виділяти верхній голос. Для цього його можна пограти окремо, вказаною аплікатурою. Виконання вимагає хорошого *legato*. Запізніла педаль на кожну нову гармонію допоможе досягти зв'язного виконання. Потрібно ретельно попрацювати над фразуванням та динамікою.

В I частині розвиток йде до кожного 3 такту, після чого настає спад.

В II частині мелодія рухається вгору по секвенції, а динаміка спадає. Пряма педаль, що не співпадає з акцентами, але допомагає при зміні позицій, зробить гру зв'язною.

Тематичний матеріал III частини подібний до I частини, проте відрізняється значним збагаченням фортепіанної фактури (основна мелодія спочатку звучить *ff* в акордовому викладі в межах трьох октав, нагадуючи звучання органу). Далі звучність спадає.

На тонічному органному пункті в лівій руці *pp* починається кода. Оновлена мелодія спускається вниз до малої октави, створюючи атмосферу спокою та умиротворення. В коді дуже точно виписаний динамічний план. Учень повинен ретельно попрацювати над рівністю органного пункту та виразністю мелодичної лінії.

Твір сприяє розвитку гармонічного слуху, музичного мислення, формуванню свідомого ставлення до педалізації.

№21 «Carnival Ball» («Карнавальний бал»).

Інтонаційно ця частина сюїти споріднена з I частиною. Та ж сама тональність - *F – dur.* Темп швидкий. Написана у формі рондо. Тема – рефрен займає 8 тактів та повторюється 2 рази з різними закінченнями. Вона має активний, вольовий характер. *Шістнадцяті* довжини потрібно виконувати чітко, з прагненням до 1 доли. 3 – 6 такти з елементами поліфонії. В правій руці маємо слухати верхній голос, а середній виконувати тихо.

Allegro

1 епізод не контрастує з рефреном, але має пісенний характер. Займає 8 тактів. Його потрібно виконувати штрихом *legato*. В динамічному плані ці 2 розділи також контрастні. Рефрен звучить *f*, епізод – *mp*. Закінчується 1 епізод в доміантовій тональності, тобто *C – dur*. Далі невеликий пасаж шістнадцятими спочатку лівою рукою, а потім обома руками приводить нас до теми – рефрену, що виконується без повторення.

2 епізод має два контрастних елементи - рішучий та жалібний, благаючий. Він написаний в паралельному *d – moll*. Те, що на близькій відстані відбувається зміна фактури, артикуляційних штрихів, динаміки, може викликати у учня деяку незручність. Він повинен бути готовий мислити швидко і так само швидко реагувати на нові технічні завдання. 2 епізод невеликий за розміром (період, що складається з двох речень, друге, за винятком закінчення та динаміки, повторює перше, тільки на октаву вище). І знову звучить тема – рефрен з репризою. Невеличка кода *crescendo* утверджує на *f* основну тональність *F – dur*.

Твір навчить учня цілісному виконанню форми рондо, відчуттю наскрізної лінії музичного розвитку, подоланню темпо – ритмічних складнощів, пов'язаних з частою зміною фактурних прийомів.

№22 «Gold Fish» («Золота рибка»).

Ще один приклад колористичного звукопису В.Гіллока, що нагадує творчість Клода Дебюссі. Автор рекомендує виконувати твір «у вільній манері».

Тональність *G – dur*. Пасажі, які спускаються вниз та здіймаються вгору, (розподілені між обома руками) - виконуються легко і чітко незалежними пальцями при вільній, пластичній кисті, яка повинна слідувати за звуковисотним напрямком мелодичного малюнку. Корисно повчити твір спочатку в повільному темпі, але не занадто повільному, щоб учень міг чути смислову сторону музики. Пізніше чергувати виконання в різних темпах. Твір виконується із запізнілою педаллю.

In a flowing manner, but with much flexibility

The musical score is for the piece 'Gold Fish' by Villa-Lobos. It is in G major (one sharp) and 3/4 time. The score consists of five measures. The first measure begins with a piano (*pp*) dynamic and a 'soft pedal' instruction. The melody is primarily in the right hand (RH), with the left hand (LH) providing a bass line. The piece is characterized by flowing, legato lines with some chromaticism. The final measure ends with a cadence. Fingerings are indicated with numbers 1-5. The piece concludes with a '4' in the bottom right corner, likely indicating the measure number.

П'еса сприяє вдосконаленню технічних та аплікатурних прийомів.

Висновки

Методична розробка «Фортепіанні твори Вільяма Гіллока» на прикладі збірок «Акценти для фортепіано – соло» та «Дитячого альбому» складається зі вступу, трьох розділів, висновку та списку використаної літератури. Перший та другий розділи містять стислий огляд життєво - творчого шляху американського композитора ХХ століття Вільяма Гіллока.

В третьому – короткий аналіз п'єс з методичними рекомендаціями, поясненнями та порадами.

Збірка «Акценти для фортепіано – соло» вміщує 12 творів різних за жанрами, стилем та характерами. Знайомить слухачів з казковими персонажами, емоційними переживаннями та танцювальними жанрами. Розрахована на учнів 1-2 класів шкіл естетичного виховання.

Збірка « Дитячий альбом » складається з 22 творів, три з яких об'єднані у сюїту під назвою «Classic Carnival». Знайомить учнів зі стильовими особливостями танцювальної музики, кантиленної поліфонії. Розрахована на учнів середніх та старших класів ДШМ і ДМШ.

Музичний матеріал двох збірок сприяє вдосконаленню виконавських засобів виразності, а саме:

- динаміки;
- артикуляційним прийомам;
- виконавської організації часу (темпу, агогіки);
- фразуванню, як засобу виявлення музичного мислення;
- тембровому забарвленню;
- педалізації, яка обґрунтовується вимогами стилю, жанру, фактури;
- аплікатури, як допоміжного засобу виразності, що спирається на вимоги стилю і зручності.

Свідоме оперування всіма способами музичної виразності – є інтерпретація, яка повинна спиратися на розуміння епохи, стилю композитора, змісту твору, власні відчуття та художній смак.

Запропоновані методичні поради та аналіз творів не потрібно сприймати, як єдино можливі. Особливості музичних творів зумовлюють різне їх трактування.

Оскільки традиції виконання цих творів ще остаточно не сформувалися, то педагоги й учні мають широкі можливості для творчих пошуків.

Сподіваюсь, що представлені твори Вільяма Гіллока стануть гарним поповненням до вже існуючого педагогічного репертуару для учнів мистецьких шкіл, а методичні рекомендації допоможуть викладачам у їх роботі.

Список використаної літератури

1. *Алексеев А.Д.* Методика обучения игре на фортепиано. Москва: «Музыка», 1978. 288 с.
2. *Артоболевская А.Д.* Первая встреча с музыкой. Москва: «Советский композитор», 1985. 103 с.
3. *Баренбойм Л.А.* Вопросы фортепианной педагогики и исполнительства. Ленинград: «Музыка», 1969. 286 с.
4. *Бах Й.С.* Нотний зошит Анни Магдалени Бах. Київ: «Музична Україна», 1982. 64 с.
5. *Галацкая В.* Музыкальная литература зарубежных стран, вып.3. Москва: «Музыка», 1983. 281 с.
6. *Гат Йозеф* Техника фортепианной игры. Москва: «Музгиз», Будапешт: «Корвина», 1957. 232 с.
7. *Калинина Н.П.* Клавирная музыка Баха в фортепианном классе. Ленинград: «Музыка», 1988. 160 с.
8. *Коврикова Е, Литвинова Э,* Детская музыка Сергея Прокофьева. Вопросы изучения и исполнительства. Казань, 2000. 20 с.
9. *Левик Б.В.* Музыкальная литература зарубежных стран. Москва: «Музыка», 1979. 302с.
10. *Метнер Н.К.* Повседневная работа пианиста и композитора. Москва: «Музгиз», 1963. 96 с.
11. *Милич Б.Е.* Воспитание ученика – пианиста. 3– 4 классы ДМШ. Київ: «Музична Україна», 1979. 64 с.
12. *Милич Б.Е.* Воспитание ученика – пианиста. 5 – 7 классы ДМШ. Київ: «Музична Україна», 1982. 86 с.
13. *Нейгауз Г.Г.* Об искусстве фортепианной игры. Москва: «Музыка», 1988. 240 с.
14. *Перельман Н. Е.* В классе рояля. Ленинград: «Музыка», 1975. 64 с.
15. Фортепианная тетрадь юного музыканта, вып.1. Ленинград: «Музыка», 1988. 160 с.
16. *Хереско Л.* Музыкальные картинки. Ленинград: «Советский композитор» 1982. 136 с.
17. William Gillock – біографія [електронний ресурс] // <https://pianokafe.com/artist/william-gillock/about/> (дата звернення 06.09.2019)